

POSTANOWIENIE

Dnia 24 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Krajewski

w sprawie z powództwa M. M.
przeciwko M. K. M.
o ustanowienie rozdzielności majątkowej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 24 września 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Okręgowego w G.
z dnia 19 czerwca 2020 r., sygn. akt II [...] Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 19 czerwca 2020 r. Sąd Okręgowy w G. oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Rejonowego w W. z 12 marca 2019 r., którym ustanowiono między stronami rozdzielność majątkową z dniem 24 września 2017 r.

Powód wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując, że jest ona oczywiście uzasadniona. Zdaniem powoda, nie leży w interesie społecznym oraz w interesie stron utrzymywanie fikcji, że małżonkowie funkcjonowali w ustroju wspólności majątkowej małżeńskiej do 24 września 2017 r., podczas gdy faktycznie pozostawali w tym ustroju, tj. wspólnie gospodarowali budżetem domowym, do 28 marca 2013 r. W ocenie skarżącego kluczowy jest fakt, że pozwana gospodarowała majątkiem w sposób dowolny, nie konsultując się z powodem, który często przebywał za granicą.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, wyrażającym się w szczególności w konieczności zapewnienia jednolitej wykładni i jednolitego stosowania prawa.

Skarżący oparł wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., tj. oczywistym uzasadnieniu skargi. Przesłanka ta byłaby spełniona, gdyby zaskarżone orzeczenie zapadło z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad obowiązujących w praworządnym państwie, widocznym bez konieczności prowadzenia bardziej szczegółowej analizy. Uznanie oczywistej wadliwości orzeczenia wymaga wykazania jego sprzeczności z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni i niepozostawiającymi sądowi swobody oceny albo z podstawowymi zasadami orzekania (por. postanowienia SN: z 20 marca 2019 r., I CSK 475/18; z 11 kwietnia 2018 r., IV CSK 506/17; z 16 kwietnia 2018 r., IV CSK 529/17; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 728/17; z 15 maja 2018 r., II CSK 2/18; z 10 maja 2018 r., I CSK 798/17; z 23 maja 2018 r., I CSK 36/18; z 29 maja 2018 r., I CSK 42/18; z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 16 kwietnia 2018 r., IV CSK 534/17; z 12 marca 2018 r., III CSK 291/17; z 22 kwietnia 2016 r., V CSK 650/15).

Z zaaprobowanych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji wynika, że strony postępowania pozostawały w separacji faktycznej od 24 września 2017 r., a w latach 2012-2018 wspólnie zarządzały majątkiem wspólnym. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powód kwestionuje ww. ustalenia, co jest niedopuszczalne w postępowaniu kasacyjnym (art. 398³ § 3 k.p.c. i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Ponadto Sąd pierwszej instancji odmówił

wiarygodności zeznaniom powoda w zakresie, w jakim podnosił on, że pozwana zaciągała bez jego wiedzy zobowiązania finansowe. Fakt, że powód często przebywał poza granicami kraju w żadnym wypadku nie podważa wniosku, że strony wspólnie gospodarowały majątkiem wspólnym. Nie sposób w związku z tym uznać, aby oczywiście wadliwe było przyjęcie przez Sąd Okręgowy, że nie zaszły podstawy do orzeczenia rozdzielności majątkowej z datą wcześniejszą niż data zakończenia łączących strony relacji.

Sąd Najwyższy dostrzegł natomiast inną wadliwość zaskarżonego orzeczenia. Nie decyduje ona jednak o konieczności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, gdyż skarżący nie poniósł żadnych negatywnych skutków naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisów postępowania. Co więcej, wadliwość ta może stanowić dodatkowy argument przeciwko uznaniu skargi kasacyjnej za oczywiście uzasadnioną, gdyż sprawia, że zmiana rozstrzygnięcia w kierunku postulowanym przez skarżącego jest z zasady niemożliwa.

Powód dochodził pierwotnie ustanowienia rozdzielności majątkowej między stronami z dniem 2 stycznia 2015 r. (k. 3). Na rozprawie 12 marca 2019 r. pełnomocnik powoda ograniczył żądanie pozwu w ten sposób, że wniósł o ustanowienie rozdzielności majątkowej z dniem 24 września 2017 r. Pełnomocnik pozwanej wyraził zgodę na częściowe cofnięcie pozwu (k. 58) i przychylił się do stanowiska powoda (k. 58 *verte*). W tych okolicznościach Sąd pierwszej instancji umorzył postępowanie w zakresie cofniętego częściowo pozwu (pkt II wyroku Sądu pierwszej instancji, k. 60) oraz ustanowił z dniem 24 września 2017 r. między stronami rozdzielność majątkową (pkt I wyroku).

Mając powyższe na uwadze, należy zauważyć, że rozstrzygnięcie zawarte w punkcie I wyroku Sądu Rejonowego było w pełni zgodne z ostatecznie sformułowanym żądaniem powoda. Oznacza to, że po stronie powoda brakowało *gravamen* do zaskarżenia orzeczenia w tej części. Naruszenia swojego interesu powód upatrywał nie w ustanowieniu rozdzielności majątkowej od 24 września 2017 r., ale w nieustanowieniu jej w odniesieniu do wcześniejszego okresu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że interes prawny w zaskarżeniu jest jedną z przesłanek dopuszczalności środka zaskarżenia

(zob. m.in. uchw. 7 sędziów SN z 15 maja 2014 r., III CZP 88/13, OSNC 2014, nr 11, poz. 108; post. SN z 25 lutego 2015 r., V CSK 450/14; wyr. SN z 2 lipca 2015 r., V CSK 421/14). Brak interesu prawnego w zaskarżeniu powinien skutkować odrzuceniem apelacji w odniesieniu do punktu I wyroku Sądu Rejonowego.

Odnosząc się natomiast do objęcia „apelacją” powoda także punktu II orzeczenia Sądu Rejonowego, należy wskazać, że w orzecznictwie nie budzi wątpliwości, iż w sytuacji częściowego umorzenia postępowania, właściwym środkiem odwoławczym od postanowienia o umorzeniu (nawet jeżeli zostało ono zawarte w wyroku) jest zażalenie, gdyż rozstrzygnięcie to ma charakter formalny (zob. uchw. połączonych Izb Cywilnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych SN z 22 listopada 2011 r., III CZP 38/11, OSNC 2012, nr 5, poz. 56; post. SN z 20 lutego 2013 r., III CZP 103/12). W związku z tym orzeczenie o częściowym umorzeniu postępowania, jako kończące postępowanie w sprawie, podlegało zaskarżeniu zażaleniem, a nie apelacją i zażalenie to powinno zostać złożone w terminie 7 dni od doręczenia uzasadnienia orzeczenia Sądu pierwszej instancji (art. 394 § 1 i 2 k.p.c.).

Sąd Okręgowy pominął wskazane powyżej okoliczności i bezzasadnie rozpoznał sprawę merytorycznie, do czego nie było podstaw. Nie skutkuje to jednak w żaden sposób uznaniem skargi kasacyjnej za oczywiście uzasadnioną.

Z tych przyczyn należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).